

Van Starckenborgh evenwel had waardering voor de energie en bekwaamheid van van der Plas; óók waardeerde hij dat deze, in tegenstelling tot vele anderen, talrijke contacten in Indonesische kringen had (zijn Maleis was onberispelijk) en dat hij een uitnemend kenner van Indië en van de Islam was.

★

Vergelijkt men nu de maatregelen waardoor Indonesiërs in de periode mei '40—december '41 op verantwoordelijke posten werden geplaatst, met het geheel van de wensen die de *Gapi* in januari '41 in haar aan de commissie-Visman voorgelegd memorandum had neergelegd, dan is duidelijk dat zij althans de leden en de aanhang van de in de *Gapi* verenigde organisaties niet in het minst bevredigden. Door sommigen uit die kringen werd in die tijd wel eens een vergelijking gemaakt tussen wat op wereldlijk en op kerkelijk gebied gebeurde: op dat laatste hadden Indonesiërs in eigen kerkelijke organisaties de leiding gekregen, op het eerste niet. Toen in november '40 mgr. Soegyopranoto als eerste Indonesiër tot bisschop was benoemd (nl. van Semarang), had het in Bandoeng verschijnend dagblad van de *Parindra* geschreven dat het de schijn had, 'alsof het voor Indonesiërs gemakkelijker is, hoofdamtenaar van Onze Lieve Heer te worden dan van Vadertje Gouvernement.'¹

★

In maart '41 werkte koningin Wilhelmina aan een toespraak voor Radio Oranje, waarvan de tekst ook in Indië bekend zou worden gemaakt.

waarop jeugdige inheemsen dansen uitvoerden. 'De jeugdige uitvoerenden', aldus de toen in Soerabaja werkzame journalist J. H. W. Veenstra, 'waren afkomstig uit het dorp waar hijzelf zijn vrije tijd doorbrengt en zodoende brak deze hoge gezagsdrager lustig door alle decorum heen en lichte hoogstpersoonlijk op het toneel een-en-ander toe . . . Wat daarna aan de soostafels besproken werd, weet ik niet, maar het zal wel dicht bij de uitlating van een vooraanstaand handelsman geweest zijn die me de volgende dag zei: 'Het is schandalig: zo'n vent samen met *katjangs*' (inheemse jongens) 'op één toneel! Waar blijf je zo als Europeaan?'' (J. H. W. Veenstra: *Diogenes in de tropen* (1947), p. 26). Er waren overigens ook Europeanen, vooral op de sectoren van onderwijs, zending en missie, die het streven van van der Plas toejuichten.

¹ *Berita Oemoem*, 18 nov. 1940, in *Overzicht van de Inlandse en Maleis-Chinese pers, 1940*, p. 1109.